

(i) Printed Pages : 7

Roll No. ....

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

0	0	2	3
---	---	---	---

Exam. Code :

0	0	0	1
---	---	---	---

B.A./B.Sc. (General) 1st Semester

(2123)

HISTORY (In all Mediums)

Paper : History of India upto 1200 A.D.

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 90

Note :— Attempt **FIVE** questions in all, including question number **1** which is compulsory and selecting **ONE** from each Unit.

1. Attempt any **NINE** questions of the following in about **25-30** words each :

- (i) What were the two main features of social life of Harappan people ?
- (ii) Write a note on the economic activities of the Vedic Aryans.
- (iii) Give two causes of rise of Magadha.
- (iv) Where and when did Lord Buddha die ?
- (v) Name the principles of Tri-Ratna or Three-Fold Path of Jainism.

- (vi) Who was the incharge of a village during Mauryan period ?
- (vii) What was Ashoka's Dhamma ?
- (viii) What are the two causes of decline of Mauryan Empire ?
- (ix) Who was the famous ruler of Kanishka ?
- (x) Name the two great scientists of the Gupta Age.
- (xi) What is the administrative system of Pallavas ?
- (xii) Who was the founder of the Rashtrakuta Dynasty ?
- (xiii) Who was the best ruler of Chalukyas ?
- (xiv) Who was the court poet of Harsha-Vardhana ?
- (xv) Name the great centres of trade and commerce during the Pandya's reign. 9×2=18

UNIT-I

- 2. Describe the social, economic and religious life of the people of Harappan Civilization. 18
- 3. Give an account of the political and economic life of the people of Vedic age. 18

UNIT-II

- 4. Describe the life and teachings of Gautam Buddha. 18
- 5. Write a note on Ashoka's Dhamma. 18

UNIT-III

6. Who was Kanishka ? What are his main achievements ? 18
7. Write a note on the administration under the rulers of the Pallava dynasty. 18

UNIT-IV

8. Describe the taxation and trade policy of Pandyas. 18
9. On the Outline Map of India show the following **five** historical places and also add explanatory note on any **four** :
Bodhgaya, Kalinga, Taxila, Sanchi, Varanasi. 18

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- कुल पांच प्रश्नों के उत्तर दीजिए। प्रश्न नम्बर 1 जो कि अनिवार्य है और प्रत्येक यूनिट में से एक प्रश्न का चयन करें।

1. निम्नलिखित में से किन्हीं नौ प्रश्नों का उत्तर लगभग **25-30** शब्दों में दीजिए :—
  - (i) हड़प्पा के लोगों के सामाजिक जीवन की दो मुख्य विशेषताएं क्या थीं ?
  - (ii) वैदिक आर्यों की आर्थिक गतिविधियों पर एक टिप्पणी लिखिये।
  - (iii) मगध के उत्थान के दो कारण बताइये।
  - (iv) भगवान बुद्ध की मृत्यु कब और कहाँ हुई ?
  - (v) जैन धर्म के त्रि-रत्न या त्रि-स्तरीय मार्ग के सिद्धांतों का नाम बताइये।

- (vi) मौर्य काल अवधि में एक गाँव का प्रभारी कौन था ?
- (vii) अशोक का धम्म क्या था ?
- (viii) मौर्य साम्राज्य के पतन के दो कारण क्या हैं ?
- (ix) कनिष्क का प्रसिद्ध शासक कौन था ?
- (x) गुप्त युग के दो महान वैज्ञानिकों के नाम बताइये।
- (xi) पल्लवों की प्रशासनिक व्यवस्था क्या है ?
- (xii) राष्ट्रकूट वंश का संस्थापक कौन था ?
- (xiii) चालुक्यों का सर्वश्रेष्ठ शासक कौन था ?
- (xiv) हर्ष-वर्धन का दरबारी कवि कौन था ?
- (xv) पाण्ड्य के शासनकाल के दौरान व्यापार और वाणिज्य के महान केंद्रों के नाम बताइये।

9×2=18

यूनिट-I

2. हड़प्पा सभ्यता के लोगों के सामाजिक, आर्थिक और धार्मिक जीवन का वर्णन करें। 18
3. वैदिक युग के लोगों के राजनीतिक और आर्थिक जीवन का विवरण दीजिये। 18

यूनिट-II

4. गौतम बुद्ध के जीवन और शिक्षाओं का वर्णन करें। 18
5. अशोक के धम्म पर एक टिप्पणी लिखें। 18

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਕਨਿਘਕ ਕੌਨ ਥਾ ? ਤਨਕੀ ਮੁਖਯ ਤਪਲਭਿਧਯਾਂ ਕਯਾ ਹੈਂ ? 18
7. ਪਲਲਵ ਵੰਸ਼ ਕੇ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਕੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਪਰ ਏਕ ਟਿਪ੍ਪਣੀ ਲਿਖਿਯੇ। 18

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਪਾਂਡਯੋਂ ਕੀ ਕਰਾਧਾਨ ਏਵੰ ਵਯਾਪਾਰ ਨੀਤਿ ਕਾ ਵਰ੍ਣਨ ਕਰੇਂ। 18
9. ਭਾਰਤ ਕੇ ਰੂਪਰੇਖਾ ਮਾਨਚਿਤ੍ਰ ਪਰ ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਪਾਂਚ ਏਤਿਹਾਸਿਕ ਸਥਾਨ ਦਿਖਾਏਂ ਔਰ ਕਿਨ੍ਹੀ ਚਾਰ ਪਰ ਵਯਾਖਯਾਤਮਕ ਨੋਟ ਭੀ ਲਿਖੇਂ :
ਬੋਧਗਯਾ, ਕਲਿੰਗ, ਤਕਸ਼ਸ਼ਿਲਾ, ਸਾਂਚੀ, ਵਾਰਾਣਸੀ। 18

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ :- ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ, ਨਾਲ ਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 1 ਜੋ ਕਿ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ।

1. ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ ਲਗਭਗ 25-30 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਉ :
- (i) ਹਤੱਪਾ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਦੋ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਕੀ ਸਨ ?
  - (ii) ਵੈਦਿਕ ਆਰੀਅਨਾਂ ਦੀਆਂ ਆਰਥਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
  - (iii) ਮਗਧ ਦੇ ਉਭਾਰ ਦੇ ਦੋ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ।
  - (iv) ਭਗਵਾਨ ਬੁੱਧ ਦੀ ਮੌਤ ਕਿੱਥੇ ਅਤੇ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ਸੀ ?

- (v) ਜੈਨ ਧਰਮ ਦੇ ਤ੍ਰਿ-ਰਤਨ ਜਾਂ ਤਿੰਨ-ਗੁਣਾਂ ਮਾਰਗ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸੋ।
- (vi) ਮੌਰੀਆ ਸਮੇਂ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਦਾ ਮੁਖੀਆ ਕੌਣ ਸੀ ?
- (vii) ਅਸ਼ੋਕ ਦਾ ਧੰਮ ਕੀ ਸੀ ?
- (viii) ਮੌਰੀਆ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਪਤਨ ਦੇ ਦੋ ਕਾਰਨ ਕੀ ਹਨ ?
- (ix) ਕਨਿਸ਼ਕ ਦਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸ਼ਾਸਕ ਕੌਣ ਸੀ ?
- (x) ਗੁਪਤ ਯੁੱਗ ਦੇ ਦੋ ਮਹਾਨ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ।
- (xi) ਪੱਲਵ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਕੀ ਹੈ ?
- (xii) ਰਾਸ਼ਟਰਕੁਟ ਰਾਜਵੰਸ਼ ਦਾ ਸੰਸਥਾਪਕ ਕੌਣ ਸੀ ?
- (xiii) ਚਲੁਕਿਆ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸ਼ਾਸਕ ਕੌਣ ਸੀ ?
- (xiv) ਹਰਸ਼ਵਰਧਨ ਦਾ ਦਰਬਾਰੀ ਕਵੀ ਕੌਣ ਸੀ ?
- (xv) ਪਾਂਡਿਆ ਦੇ ਰਾਜ ਦੌਰਾਨ ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਵਣਜ ਦੇ ਮਹਾਨ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸੋ।

9×2=18

ਯੂਨਿਟ-I

2. ਹਤੱਪਾ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ, ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਜੀਵਨ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। 18
3. ਵੈਦਿਕ ਯੁੱਗ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਜੀਵਨ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿਉ। 18

ਯੂਨਿਟ-II

4. ਗੌਤਮ ਬੁੱਧ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। 18
5. ਅਸ਼ੋਕ ਦੇ ਧੰਮ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਕਨਿਸ਼ਕ ਕੌਣ ਸੀ ? ਉਸ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਕੀ ਹਨ ? 18
7. ਪੱਲਵ ਰਾਜਵੰਸ਼ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਪਾਂਡਿਆ ਦੀ ਟੈਕਸ ਅਤੇ ਵਪਾਰ ਨੀਤੀ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। 18
9. ਭਾਰਤ ਦੇ ਰੂਪਰੇਖਾ ਨਕਸ਼ੇ 'ਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਪੰਜ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਥਾਨ ਦਿਖਾਓ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਚਾਰ 'ਤੇ ਵਿਆਖਿਆਤਮਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :
ਬੋਧਗਯਾ, ਕਲਿੰਗਾ, ਤਕਸ਼ਿਲਾ, ਸਾਂਚੀ, ਵਾਰਾਣਸੀ। 18